

Miljösamverkan Östergötland Verksamhetsplan 2023

Miljösamverkan Östergötland,
www.lansstyrelsen.se/ostergotland/miljo-och-vatten/miljosamverkan.html

Miljösamverkan Östergötland

Miljösamverkan Östergötland, MÖTA, är ett samarbete mellan länets tretton kommuner och Länsstyrelsen. Samverkan sker inom ämnesområdena miljöskydd, hälsoskydd, avlopp och livsmedel. Samarbetet ska öka samsynen, effektivisera tillsynen, utveckla tillsynsvägledningen, stödja miljömålsarbetet och möjliggöra en ändamålsenlig kompetensutveckling. Mer om MÖTA finns att läsa i MÖTA verksamhetsbeskrivning.

Verksamhetsplanering 2023

På MÖTAs styrgruppsmöte den 26 oktober 2022 beslutades att följande projekt och träffar ska genomföras under verksamhetsåret 2023.

Livsmedel

Gemensam provtagningsplan för livsmedelskontroll i Östergötland 2023-2025	
Deltar i projektgruppen	Deltar i projektet
Norrköping	Linköping
Motala	Norrköping
Linköping	Ydre
	Motala
	Finspång

Miljöskydd

En samlad bild över PFAS-situationen i Östergötland	
Deltar i projektgruppen	Deltar i projektet
Norrköping	Alla kommuner
Kinda	
Länsstyrelsen	
Linköping	

Tillsyn på verksamheter med metallbearbetning	
Deltar i projektgruppen	Deltar i projektet
Finspång	Finspång
Länsstyrelsen	Mjölby/Boxholm/Ödeshög
Motala	Länsstyrelsen
Mjölby/Boxholm/Ödeshög	Motala
	Vadstena
	Kinda
	Norrköping

Vård av genomförda MÖTA projekt samt index	
Deltar i projektgruppen	Deltar i projektet
Länsstyrelsen	Länsstyrelsen
Kinda	Kinda

Hälsoskydd

Utvecklade kunskaper om sakfrågor och arbetssätt inom aktuella områden som framgår av tillsynsstrategin och FHM Tvl-plan	
Deltar i projektgruppen	Deltar i projektet
Hela hälsoskyddsgruppen	Hela hälsoskyddsgruppen

Avlopp

Inget projekt beslutat på styrgruppsmötet den 26 oktober 2022	
Deltar i projektgruppen	Deltar i projektet
x	x

Övriga aktiviteter

Sekretariatet

MÖTA-sekretariat kommer att träffas vid fem tillfällen under verksamhetsåret 2023.

Styrgruppen

MÖTA-styrgrupp kommer att ha möten vid tre-fyra tillfällen under 2023.

Arbetsgrupper och handläggartreffar

Arbetsgrupperna inom områdena livsmedel, hälsa, små avlopp, och miljöskydd kommer att träffas 4–5 gånger under året. Handläggartreffar kommer att ordnas inom flera av våra arbetsområden.

Undergrupperna för: lantbruk, fysisk planering, dricksvatten och förorenade områden träffas kontinuerligt under året.

Bilaga

Projektförslag som ska genomföras under 2023.

Treårig provtagningsplan för livsmedelskontrollen i Östergötlands län

Projektplan

Bakgrund

EU har vid revision av Sveriges livsmedelskontroll påpekat att vi som nation tar för lite livsmedelsprover i den offentliga tillsynen. Antalet uttagna prover i samband med inspektioner behöver därmed ökas.

MÖTA (Miljösamverkan Östergötland) har beslutat att ta fram en treårig provtagningsplan för åren 2023-2025.

För att kunna dra slutsatser av provtagning behövs ett tillräckligt antal prover vilket av olika anledningar kan vara svårt för en mindre kommun att genomföra beroende på brist på resurser och relevanta tillsynsobjekt. Om flera kommuner i länet genomför provtagning i enlighet med provtagningsplanen så ger det förhoppningsvis ett bättre underlag för bedömning, diskussion och slutsatser.

Syfte

Syftet med projektet är att ta fram provtagningsaktiviteter som kan genomföras av kommunerna i Östergötland under en treårsperiod för att verifiera säkra livsmedel samt redlighet.

Målsättning

Målet med projektet är att kommunerna i Östergötland under en treårsperiod ska öka antalet prover i samband med tillsynen och på så sätt bidra till att Sverige totalt sett ökar sin provtagning i den offentliga kontrollen.

Genomförande

En arbetsgrupp bestående av representanter från Linköpings-, Norrköpings-, och Motalas kommun har under år 2021 arbetat med denna plan som ska vara fastställd och klar inför år 2023.

Förslag på aktiviteter lämnas för tre år framåt i tiden. Varje kommun i länet kan sedan besluta om de har möjlighet att delta i den provtagningsaktivitet som är bestämt för det enskilda året. Provtagningsplanen kan dessutom kopplas till den enskilda kontrollmyndighetens treåriga kontrollplan.

Projektgruppen är från följande kommuner:
Linköping, Motala, Norrköping

Provtagningsaktiviteter

2023

Verifiering av alkoholhalten i spritdrycker, för att säkerställa att inga verksamheter späder ut spriten med vatten i syfte att skära ned på kostnaderna. Risk finns annars att kunderna blir lurade.

2024

Kebabstock, mikrobiologisk provtagning för att verifiera effektiv snabb nedkylning. Riktas mot företag (restauranger och gatukök) som kyler ned kebabstock och sedan återuppvärmer den. Risk för bakterietillväxt vid för långsam nedkylning. Om inte kebabstock kyls ned kan provtagning göras mot nedskuren nedkyld kebabkött. Analys görs mot de patogena bakterier som kan finnas i den typen av produkt, enligt avtal mot labbet.

2025

Fetthalt i butiksmald nötfärs. Redlighet. Stämmer fetthalten som står på märkningsetiketten med den analyserade mängden fett?

För det aktuella året utser sedan MÖTA-chefsgrupp den kommun som ska vara ansvarig för planeringen av den aktivitet som är framtagen för det året.

Planeringen och samordningen omfattar:

- Skriva projektplan inklusive hänvisning till relevanta lagstöd för den aktuella aktiviteten
- Skicka ut information om och när projektet startar
- Samla in provresultaten
- Sammanställa provresultat och skriva rapport
- Kontakta labbet för ta fram lämpligt material (projektkod och följesedel) samt överenskommelse om kostnad.

Rapportering av resultat

Inrapportering av resultaten från provtagningsaktiviteten kommer att ske löpande till ansvarig kommun.

Efter avslutad aktivitet

Den kommun som ansvarar för sammanställningen av resultaten delger övriga kommuner på det nästkommande länsmötet.

Media

Inför varje aktivitet tar ansvarig kommun ställning till ett eventuellt pressmeddelande.

Bilaga 1, år 2023

Aktivitetens namn: Provtagning av sprit

Syfte

Att verifiera alkoholhalten i spritdrycker.

Beskrivning:

-Sprit, exempelvis vodka, rom eller whisky

-Barer och andra verksamheter med serveringstillstånd

-I samband med pandemin har många verksamheter haft det svårt ekonomiskt, och vi ser därför en risk att vissa verksamheter späder ut spriten med vatten för att sänka kostnaderna.

Provtagningsinstruktion

-För att SGS ska kunna ta emot proverna måste de innehålla minst 500 ml av produkten.

Analyser som ska göras

Gränsvärden

Åtgärder vid överskridet gränsvärde

Ansvarig kommun:

Inrapportering och kontaktperson

Kostnad per prov:

1866 sek plus en eventuell avgift som lab tar ut på 313 kr.

Bilaga 2, år 2024

Aktivitetens namn; Provtagning av kebab

Syfte: Mikrobiologisk provtagning för att verifiera säker nedkylning.

Beskrivning:

- typ av produkt
- typ av verksamhet
- antal verksamheter/prov
- när
- hur
- varför det är relevant att ta prov på livsmedel från denna bransch

Provtagningsinstruktion

Analyser som ska göras

Gränsvärden

Åtgärder vid överskridet gränsvärde

Ansvarig kommun:

Inrapportering och kontaktperson

Kostnad per prov c.a 700 kr.

Bilaga 3, år 2025

Aktivitetens namn; Provtagning av butiksmald nötfärs, analys av fetthalten

Syfte; Redlighet. Stämmer den mängd fett som köttfärsen innehåller enligt märkningsetiketten på förpackningen med det analyserade provet?

Beskrivning:

- typ av produkt
- typ av verksamhet
- antal verksamheter/prov
- när
- hur
- varför det är relevant att ta prov på livsmedel från denna bransch

Provtagningsinstruktion

Analyser som ska göras

Gränsvärden

Åtgärder vid överskridet gränsvärde

Ansvarig kommun:

Inrapportering och kontaktperson

Kostnad per prov: c.a 700 kr per prov.

En samlad bild över PFAS-situationen i Östergötland

Ämnesområde

Miljö, hälsa, avlopp, livsmedel

Bakgrund

PFAS är en av människor skapad kemikaliegrupp med väldigt användbara egenskaper men samtidigt har ämnena negativa effekter på människors hälsa och miljön vid exponering. Vi människor exponeras på många olika sätt för dessa ämnen, främst vid intag av dricksvatten och fisk.

Kunskapen om ämnenas hälsofarliga egenskaper och förekomsten av PFAS i miljön förbättras succesivt. Ämnena har använts i väldigt många olika tillämpningar och sammanhang. I dagsläget saknas en överblick över situationen nationellt vad gäller PFAS-användning i olika verksamheter och var dessa är och har varit. Naturvårdsverket har fått i uppdrag av regeringen att under kommande år samverka med länsstyrelserna i en sådan kartläggning.

Inom Östergötlands län finns ett stort antal potentiellt PFAS-förorenade områden. Deltagarna inom MÖTA har kommit olika långt i sitt arbete med PFAS-frågor. Det finns skillnader i faktiska förhållanden liksom vad gäller förutsättningar och resurser. För att hitta samarbetsformer som är givande för alla parter inom MÖTA behövs en samlad lägesbild att utgå ifrån.

Syfte

Med en gemensam lägesbild kan prioriteringar ske och specifika samverkansprojekt utformas utifrån behovet i respektive kommun. Vägledning, stöd och samverkan utformas efter situation och behov.

Mål

Projektet har följande två mål:

1. Skapa en gemensam lägesbild över situationen med PFAS-förorenade områden per kommun i länet och hur kommunen och Länsstyrelsen hanterar förekomsterna.
2. Ta fram förslag på tillsynsinsatser i form av behovsanpassad vägledning och samarbeten mellan olika tillsynsmyndigheter till kommunerna i länet.

Metod

En intervjustudie per kommun genomförs. Underlag för intervjuerna tas fram av en projektgrupp med representanter från Länsstyrelsens olika funktioner som är berörda och två kommunhandläggare.

Intervjuunderlaget ska bestå av frågor som kommer behandlas vid varje kommunintervju, frågor om specifika objekt och miljöövervakningsdata från respektive kommun.

Frågorna kommer t.ex. att handla om hur kommunerna arbetar med PFAS-frågor, vad kommunerna själva ser för utvecklings- och kompetensbehov samt behov av samverkan med Länsstyrelsen och andra kommuner.

1. Ett underlag med frågor och dataunderlag inför respektive intervju tas fram inom projektgruppen.
2. Intervjuunderlaget skickas till kommunerna inför intervjutillfället för att ge möjlighet för kommunerna att förbereda sig.
3. En kvalitativ intervju genomförs baserat på frågeunderlaget och utvecklas/inriktas utifrån vad som framkommer under intervjun.
4. Intervjun sammanställs av intervjupersonerna (inom projektgruppen).
5. Lägessituationen per kommun beskrivs utifrån resultatet från intervjuerna.
6. Tillsynsinsatser tas fram för respektive kommun utifrån lägessituationen.

Tidplan

Projektet kan utföras under år 2023. Underlag tas fram och intervjuer genomförs under januari-mars. Sammanställning och utvärdering av vad som framkom under intervjuerna genomförs löpande efter varje intervjutillfälle. Avrapportering sker vid styrgruppsmötet i april.

Uppskattad tidsåtgång

Totalt beräknas projektet ta 17 dagar för länsstyrelsepersoner, fördelat på aktiviteterna:

- Framtagande av underlag: 4 d
- Intervjuer, (10 st, 4 h per intervju inkl. förberedelser och restid, 2 personer): 10 d
- Sammanställa: 2 d
- Framtagande av rekommendationer: 6 d

Uppskattad tid per aktivitet för kommunhandläggare inom projektgruppen:

- Framtagande av underlag: 1 d totalt
- Framtagande av rekommendationer: 2 d totalt

Tidsåtgången för kommunhandläggarna inom projektgruppen är beroende av handläggarnas möjlighet att delta vid genomförandet av de olika aktiviteterna och uppskattas därmed ej här.

Intervjupersonerna förväntas delta i projektet genom förberedelser och genomförande av intervju. Det uppskattas ta max 1 d/person.

Nedlagd tid kommer påverkas av t.ex. eventuell restid om mötet genomförs på plats.

Hur berörs nationella mål gällande miljö/livsmedel/hälsa

Giffri miljö, Grundvatten av god kvalitet.

Projektorganisation

Både kommunhandläggare och länsstyrelsepersoner ingår i projektgruppen. Två kommunrepresentanter har visat intresse för projektet.

Kostnad

Ingen kostnad utöver eventuella resekostnader vid möten på plats.

Avslutning – hur sprider vi resultat och erfarenheter

Styrgruppen får efter redovisning ta ställning till hur resultat och erfarenheter bör spridas och till vem/vilka.

Utformning av projektrapport (som tas fram efter att projektet avslutats)

Utifrån den framtagna lägesbilden per kommun och tillhörande rekommendationer sammanställs en sammanfattande rapport med fokus på lägesbilden i länet.

Former för utvärdering av projektet

Projektgruppen utvärderar arbetet efter genomfört projekt.

Media

Efter genomfört projekt bör styrgruppen ta ställning till om resultaten ska kommuniceras via media.

Tillsyn av miljöfarliga verksamheter med metallbearbetning

Ämnesområde

Miljöskydd

Bakgrund

I de flesta av länets kommuner finns verksamheter med metallbearbetning som är antingen tillståndspliktiga eller anmälningspliktiga miljöfarliga verksamheter på grund av att de skärvätskor, processoljor och hydrauloljor i metallbearbetningsmaskinerna.

Tillsyn av verksamheterna berör bland annat egenkontroll, kemikalier, avfall, energianvändning samt risk för förorening vid spill/läckage. Verksamheter med metallbearbetning kan för den enskilda inspektören upplevas som komplexa då dessa berör flera olika tekniker och miljöaspekter varav vissa är specifika för branschen. Exempelvis hantering av skärvätska, blästring samt processvatten för till rengöring av metallprodukter. Ett tillsynsprojekt som resulterar i en vägledning med bedömningsgrunder kan underlätta tillsynen av branschen.

Syfte/Mål

I ett gemensamt tillsynsprojekt kan miljökontoren bedriva planerad tillsyn, tillsynen kan bli effektivare genom att använda en gemensam checklista och bedömningsgrunder kan diskuteras med övriga projektdeltagare.

Strategi/Metod

En mindre arbetsgrupp sätter samman en gemensam checklista, intresserade miljökontoret deltar i projektet och utför tillsynen, under tillsynsperioden anordnas digitala avstämningar kring bedömningsgrunder. Arbetsgruppen sätter samman bedömningsgrunderna till en rapport.

Tidplan och tidsåtgång

Tillsynsdelen av projektet kan förslagsvis löpa på under en sexmånadersperiod, med tillkommande tid för att sätta samman en checklista samt tid för att diskutera slutliga bedömningsgrunder och sammanställa rapporten.

Respektive miljökontors tidsåtgång beror på tillsynstiden för metallbearbetningsverksamheterna i just den kommunen.

Hur berörs nationella mål gällande miljö/livsmedel/hälsa

Ett rikt växt- och djurliv, Levande skogar, Levande sjöar och vattendrag, Grundvatten av god kvalitet, Giftfri miljö.

Projektorganisation

En arbetsgrupp bestående av 5 inspektörer/handläggare tar fram en gemensam checklista, anordnar digitala möten och sammanställer bedömningsgrunder i en rapport.

Kostnad

Kostnad i form av arbetstid, tillsynen täcks av årliga avgifter.

Avslutning – hur sprider vi resultat och erfarenheter?

Rapporten sprids till miljökontoren inom MÖTA och läggs upp på MÖTA:s samarbetsyta.

Media

Kommer projektgruppen skriva ett pressmeddelande? Nej

Projektplan: Vård av genomförda (äldre) projekt samt index för genomförda projekt

Ämnesområde

Miljö, hälsa, avlopp, livsmedel

Bakgrund

MÖTA har genomfört projekt sedan 2006, och på samarbetsytan finns rapporter, vägledningar, check-listor och liknande material från 2006 till 2022. Det är dock svårt att hitta vilka projekt som genomförts, och laghänvisningar och liknande i vägledningarna kan vara inaktuella. Det finns ett behov av att dels skapa ett index (sammanställning) över genomförda projekt för att lättare hitta material, dels se över och ev. revidera framtaget material. En del vägledningsmaterial som tagits fram är inte längre aktuellt då nyare material tagits fram av andra myndigheter (t.ex. Bekämpningsmedel inom VSO, 2015) och det bör då framgå i indexet att så är fallet.

Syfte/Mål

Underlätta för inspektörer att använda sig av det material som finns framtaget av MÖTA.

Strategi/Metod

År 1: Upprättande av Index över samtliga genomförda MÖTA-projekt från 2006-2022

År 2 => Kontroll och ev. revidering av framtaget material från tidigare genomförda projekt. Förslagsvis kontrolleras projekt från 3 år i taget (t.ex. genomförda 2006-2008) och året efter fortsätter projektet med en ny 3-årsperiod. Om lagstiftning/praxis förändrats så mycket att det inte räcker med en revidering utan materialet behöver arbetas om fullständigt ska det framgå av Index-filen att materialet inte längre är ändamålsenligt. Ev. lämnas förslag om ett nytt MÖTA-projekt till kommande år med samma tema som materialet som har behov av uppdatering.

Tidplan och tidsåtgång

För framtagande av Index tillsätts en projektgrupp i januari 2023. Arbete/revidering jan-nov, avslut i december 2023.

Projektorganisation (ca antal personer som behövs)

År 1: 2 personer (från Lst och kommun)

År 2=> 2-3 personer/område (miljö, hälsa, avlopp, livsmedel)

Kostnad (ungefärlig kostnad för aktiviteten, ej lönekostnader och fika)

0 kr

Avslutning – hur sprider vi resultat och erfarenheter

Information till samtliga kommuner i MÖTA om Index-filen samt vilket material som är reviderat/uppdaterat/ej aktuellt.

Utformning av projektrapport (som tas fram efter att projektet avslutats)

Enklare sammanställning av arbetet i projektet och resultaten. Indexfilen blir i sig själv ett slags rapport.

Former för utvärdering av projektet

-

Media

Kommer projektgruppen skriva ett pressmeddelande?

Nej

Utvecklade kunskaper om sakfrågor och arbetssätt inom aktuella områden som framgår av tillsynsstrategin och FHMs TVL-plan

Ämnesområde

Hälsoskydd

Bakgrund

Tillsynsstrategin anger fokusområden inom hälsoskyddet. Vidare ger Folkhälsomyndighetens tillsynsvägledningsplan inriktning för vad centrala myndigheter kommer att prioritera den närmaste tiden. I följande förslag beaktas så väl tillsynsstrategin som Folkhälsomyndighetens prioriteringar.

Miljökontoren kan ligga i lite olika takt i fråga om vilka tillsynsaktiviteter man fokuserar på vissa år. Därför föreslår vi inte något gemensamt tillsynsprojekt 2023. I stället föreslår vi att det under året genomförs två handläggarträffar som kan ge en fördjupning inom aktuella områden. På så sätt kan vi kanske skapa en efterfrågan på nya gemensamma tillsynsprojekt till MÖTA verksamhet under 2024.

Följande teman bedöms som angelägna att täcka upp vid handläggarträffarna:

- **Objektburen smitta**
En fördjupning inom området för att ge möjlighet att dela kunskaper och underlag till rutiner för hantering av utbrott samt hur olika aktörer kan dela information på bästa sätt.
- **Bostadstillsyn**
Hur kan bostadstillsynen utvecklas mot en mer egeninitierad tillsyn inom prioriterade områden och hur kan vi effektivisera arbetet för att åstadkomma kortare handläggningstider.
- **Städning på skolor och förskolor**
Folkhälsomyndigheten framhåller städningen som ett extra viktigt fokusområde i tillsynen av skolor och förskolor. En träff om bostadstillsyn kan möjligen kombineras med kunskap om städning och särskilt uppmärksamma städning skolor och förskolor.
- **LOS Lokal samverkan**
I samverkan med andra MÖTA-grupper kan ett seminarium om lokal samverkan mellan olika myndigheter lyftas. Hur man jobbar med samverkan och hur man kan utveckla och hitta framgångsfaktorer.

Syfte/Mål

Utvecklade kunskaper om sakfrågor och arbetssätt inom aktuella områden som framgår av tillsynsstrategin och FHM tvl-plan.

Strategi/Metod

MÖTA Hälsoskyddsgrupp tar initiativ till två handläggarträffar under året och samverkar med aktörer inom länet och med centrala myndigheter

Tidplan och tidsåtgång

Inriktning mot genomförande en dag under våren och en dag under hösten -23.

Hur berörs nationella mål gällande miljö/livsmedel/hälsa

Tillgodoser tillsynsstrategin på hälsoskyddsområdet och FHM prioriteringar.

Projektorganisation (ca antal personer som behövs)

Hälsoskyddsgruppen tar initiativ till planering och genomförande. Samarbete med andra grupper inom MÖTA kan bli aktuellt.

Kostnad (ungefärlig kostnad för aktiviteten, ej lönekostnader och fika)

Vi ser i nuläget inte några kostnader. Möjligen skulle det kunna bli aktuellt med en mindre kostnad för att anlita något extern föreläsare.

Avslutning – hur sprider vi resultat och erfarenheter

Möten dokumenteras och underlag läggs upp på samarbetsytan.

Utformning av projektrapport (som tas fram efter att projektet avslutats)

Hälsoskyddsgruppen rapporterar till sekretariatet och styrgruppen om genomförandet och vilka slutsatser dragit och vilka erfarenheter som vunnits.

Former för utvärdering av projektet

Enkät till deltagare om träffarna har bidragit till ökade kunskaper och möjlighet till att utveckla sitt arbete.

Media

Kommer projektgruppen skriva ett pressmeddelande? NEJ